

Handläggare
Cecilia Löfgren
Telefon: 50825908

Till
Socialnämnden
2016-06-14

Lägesrapport om projektet Stella - det tredelade föräldraskapet

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner anmälan av lägesrapport.
2. Ärendet överlämnas för kännedom till stadsdelsnämnderna.

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Projektet Stella – det tredelade föräldraskapet har utvecklat en ny insats i form av en frivillig råd- och stödverksamhet för föräldrar vars barn, 0-18 år, är placerade enligt Socialtjänstlagen (SoL) eller Lag med skärskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) i jour- eller familjehem. Insatsen erbjuder föräldrar individuellt anpassat stöd i exempelvis krishantering, motiverande samtal och umgänge. Stödet kan ges vid vårdnadsöverflyttning, i att vara förälder på avstånd och i samarbetet med socialtjänst och familjehem. Målsättningen med stödet är att ge en ökad stabilitet för barnet, minska individuellt lidande för föräldern och ge bättre förutsättningar till att fungera som förälder på avstånd. Projektet genomförde en förstudie där barn, föräldrar, familjehem samt professionen intervjuades och därefter utformades stödinsatsen.

År 2014 placerades omkring 1000 barn varav cirka 200 var nya placeringar. Verksamheten Stella har haft 221 inbokade besök och telefonsamtal med föräldrar från elva av fjorton stadsdelsförvaltningar.

Bakgrund

Föräldrar som med tvång fråntas vården om sitt barn kan tappa förtroendet för socialtjänsten, känna skuld och därtill ha en omfattande egen problematik. Då kan det krävas insatser för att motivera till umgänge. I andra fall fortsätter föräldrar att agera såväl praktiskt som juridiskt, vilket kan motverka barnets möjligheter att tillgodogöra sig familjehemmets stöd och omsorg. Stöd till dessa föräldrar är ett eftersatt område. Det har funnits få utvecklade insatser och metoder i staden till föräldrar som har fått sina barn placerade. Socialnämnden har utifrån lagstiftningen ett ansvar gentemot de vårdnadshavare vars barn är placerade enligt SoL eller LVU Sol 6 kap 7 § 4:e st. I budgeten framgår också att föräldrar ska erbjudas föräldrastödsprogram som passar familjer med skilda levnadsvillkor. I den totala satsningen inom familjehemsvården som pågår inom staden, har fullmäktige särskilt betonat att stöd till föräldrar ska vara ett högt prioriterat område. Rinkeby- Kista, Södermalm och Skärholmens stadsdelsförvaltningar tog 2013 initiativet för att utveckla Stella, som syftar till att genom stöd, stärka föräldrarnas förutsättningar till samarbete med socialtjänst och familjehem och därmed öka tryggheten för placerade barnen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 8 juni 2016 och i funktionshinderrådet den 9 juni 2016.

Ärendet

Råd och stödinsats

Stella är en frivillig råd- och stödverksamhet för föräldrar. De har ingen kontakt med barnen, men det lokala utvecklingsprojektet ”Mina båda Världar” – stödgrupp för barn i familjehem, kan ses som ett komplement till Stella. Målgruppen är föräldrar vars barn, 0-18 år, är placerade enligt socialtjänstlagen (SoL) eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) i jour- eller familjehem i stadens stadsdelsförvaltningar. Insatsen ska erbjuda föräldrar individuellt anpassat stöd i exempelvis krishantering, motiverande samtal och umgänge. Stödet kan ges vid vårdnadsöverflyttning, i att vara förälder på avstånd och i samarbetet med socialtjänst och familjehem. Målsättningen med stödet är att ge en ökad stabilitet för barnet, ett minskat individuellt lidande och bättre förutsättningar för föräldern att fungera på avstånd.

Ett lokalt utvecklingsprojekt

Utvecklingsprojektet Stella har pågått i Rinkeby-Kista, Skärholmen och Södermalms stadsdelsförvaltningar sedan 2013. Det har finansierats med lokala och centrala utvecklingsmedel under de senaste fyra åren. Ett av kriterierna för de lokala utvecklingsprojekten är att de är av strategisk betydelse för staden som helhet, vilket Stella bedömts vara vid beviljande av medel. Det är en ny verksamhet i Sverige och projektet har väckt stort intresse på många håll i landet, då det är ett eftersatt område att utveckla stöd till föräldrar med placerade barn. En förstudie har genomförts när det gällde lagstiftning, forskning och erfarenhet kring tredelade föräldraskapets förutsättningar och konsekvenser. De få studier som gjorts kring föräldrar som får sina barn omhändertagna visar att föräldrarnas livssituation ofta försämras efter ett omhändertagande till exempel i form av ett ökat missbruk eller en försämrad psykisk hälsa. Förstudien innehöll även en intervjustudie med barn, föräldrar och familjehem. Fokusgrupper genomfördes med handledare. Barn, föräldrar och familjehem har samstämmigt påpekat att det har betydelse för barnen att föräldrar erbjuds stöd. Barnen önskar stöd till sina föräldrar för att barnens egen vardag i familjehemmet ska bli lugnare och oron över föräldrarna kan minska. De flesta barn beskriver att det hade varit en lättnad för dem om föräldrarna hade fått hjälp i samband med omhändertagandet. Förstudiens resultat förstärks av en expertgrupp av placerade barns synpunkter i det lokala utvecklingsprojektet Mina båda Världar – stödgrupp för barn i familjehem.

Utveckling av stödinsats - Stella

Efter genomförd förstudie utformades och prövades stödinsatser. Målet var att erbjuda föräldrar individuellt anpassat stöd och stödgrupper utifrån behov av exempelvis krishantering, motiverande samtal och umgänge. Projektets medarbetare har besökt Forældrestøtten i Köpenhamn och det visade sig att utformningen av föräldrastödsverksamheten på många sätt sammanföll med den forskning, erfarenhet och kunskap som samlades in under förstudien. Med Forældrestøtten som modell startade en pilotverksamhet i december 2014 med tre medverkande stadsdelsförvaltningar. Då tillströmningen av föräldrar till stödgruppsverksamheten har varit låg har ingen stödgrupp startat.

Målgrupp och besöksstatistik

Antal placeringar i staden var 2014 omkring 1000 barn varav cirka 200 var nya placeringar. Det individuella stödet innebär att föräldrar har möjlighet att ringa för att prata och/eller beställa tid för samtal. Sammanlagt för perioden maj 2015 – april 2016 har Stella tagit emot 40 nya föräldrar och haft 221 inbokade besök med föräldrar

från elva av fjorton stadsdelsförvaltningar. Majoriteten av föräldrarna har i samtalen särskilt lyft att de får bra stöd vilket bidragit till balans och en känsla av att de inte står ensamma i kontakten med socialtjänsten. De flesta föräldrar är mammor och de har fått information genom handläggare eller informationsbrev som Stella har skickat ut.

Information och spridning av Stella

- Elva av fjorton stadsdelsförvaltningars familjehemsvård samt barn- och ungdomsgrupper har besökts för att informera om Stella.
- Stadsdelsförvaltningarna har uppmanats att skicka ut ett informationsbrev till samtliga föräldrar med placerade barn.
- Handläggare har rekryterats som ambassadörer för verksamheten (ansvarar för informationsmaterial till föräldrar och nyanställda)
- Information på tv-monitorer i väntrum och medborgarkontor i Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning.
- Information på Stockholms stads hemsida och i ”Hallå Stockholmare” Stockholm stads annonssida i lokaltidningen ”Mitt i” samt artiklar i Chefs- och Stockholms nytt
- En temadag anordnades den 6 november 2015, Forældrestøtten från Köpenhamn informerade om sin verksamhet. Målgruppen var handläggare, chefer och politiker.

Projektets forskningsanknytning

Projektet har haft ett regelbundet forskningsstöd genom kontakt med Maria Andersson Vogel doktor i socialt arbete, Stockholms Universitetet. Det finns ingen tidigare forskning eller utvärdering av liknande verksamhet då det är nytt i Sverige. Men danska Föräldrastøtten har genomfört en kvalitativ studie genom att intervjua 45 föräldrar i hur de upplever föräldrasamarbetet, vilket har resulterat i inspirationshäftet ”12 anbefalinger til et godt forældresamarbejde”. Emelie Shanks, Institutionen för socialt arbete, Stockholms universitet har anlåtats för att genomföra en kvalitativ brukarstudie under hösten 2016. Syftet är att få en bild av vilka som söker sig till verksamheten och vad brukarna tycker om den genom enkäter och intervjuer. Fokus ska vara på hur föräldrarna ser på de råd och stöd de får i Stella och om de tycker att de får den hjälp de behöver. Då det är en frivillig råd- och stöd verksamhet och det inte finns kännedom om de placerade barnen, är det svårt att följa upp insatsen från barnens perspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stöd till föräldrar med familjehemsplacerade barn är ett eftersatt område. Det har inte funnits några utvecklade insatser och metoder för att ge stöd till föräldrar som har fått sina barn placerade. Arbetet som bedrivs inom Stella har stöd i lagstiftningen, faller inom ramen för stadens budgetprioriteringar, samtidigt som det finns behov och intresse hos föräldrarna att få stöd när deras barn har placerats. Förvaltningen anser därmed att verksamheten är mycket angelägen. Efter fyra års utveckling i projektform behöver beslut fattas om Stellas fortsatta verksamhet. Det är också viktigt att Stellas stödinsatser kommer alla stadsdelsförvaltningar till del, utifrån ett likställighetsperspektiv.